

Національна академія наук України
Інститут сорбції та проблем ендоекології НАН України
03164, Київ, вул. Генерала Наумова, 13
тел. 594-01-38

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІСП НАН України
чл.-кор. НАН України

В.В. Брей

2021 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію роботи з охорони праці
в Інституті сорбції та проблем ендоекології НАН України

1. ВСТУП

1.1. Управління охороною праці містить у собі організацію, планування і координацію роботи з питань охорони праці, контроль за станом охорони праці і функціонуванням системи управління, облік, аналіз і оцінку показників стану охорони праці, стимулювання роботи в цій області. Організація і координація роботи в цій області передбачає встановлення обов'язків і порядку взаємодії осіб, що беруть участь в управлінні, прийнятті і реалізації управлінських рішень. Планування роботи повинно включати визначення завдань підрозділам і службам підприємства, що приймають участь у рішенні задач управління охороною праці.

1.2. Контроль за станом охорони праці і функціонуванням системи управління полягає в перевірці умов праці працюючих, виявленні відхилень від вимог законодавства по охороні праці, норм і правил, проведенні перевірок виконання відповідними службами і підрозділами своїх обов'язків, застосуванні ефективних заходів по усуненню виявлених недоліків.

1.3. Основними видами контролю є технічний нагляд за безпечним виробництвом робіт начальниками відділів; адміністративно-суспільний контроль; контроль, здійснюваний самостійно службою охорони праці підприємства; здійснюваний органами державного нагляду.

1.4. Облік, аналіз і оцінка показників стану охорони праці повинні бути спрямовані на розробку і прийняття управлінських рішень керівниками всіх рівнів управління.

1.5. Стимулювання роботи з охорони праці спрямовано на посилення зацікавленості працюючих у забезпеченні безпечних і здорових умов праці на робочих місцях, виробничих ділянках, у відділах і на підприємстві в цілому.

1.6. Управління охороною праці повинно забезпечувати:

- якісне навчання працюючих безпечними методами праці;
- безпеку виробничого устаткування;
- безпеку виробничих процесів;
- нормалізацію санітарно-гігієнічних умов праці;
- належне санітарно-побутове обслуговування працюючих;
- оптимальні режими праці і відпочинку працюючих.

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1. Робота з охорони праці на підприємстві проводиться всіма підрозділами відповідно до дійсного Положення.

2.2. Загальне і безпосереднє керівництво роботою по охороні праці і відповідальність за її повноту й ефективність на підприємстві покладається на директора.

2.3. Організація роботи з охорони праці і забезпеченню безпечних умов праці, організаційно-методичне керівництво і координація діяльності структурних підрозділів підприємства по створенню здорових і безпечних умов праці на робочих місцях, постійне удосконалення організації і впровадження передових методів цієї роботи, а також контроль за виконанням посадових обов'язків, дотриманням вимог правил і норм по безпеці праці в цілому по підприємству і відповідальність за повноту рішення, зазначених питань покладається на заступника директора відповідального за охорону праці (фахівець ОП).

2.4. Безпосереднє керівництво організацією профілактичної роботи з охорони праці і відповідальність за цю повноту і якість у структурних підрозділах покладається на їхніх керівників.

2.5. Організує роботу з охорони праці на місці керівник підрозділу.

3. ПОСАДОВІ ОBOB'ЯЗКИ ПО ОХОРОНІ ПРАЦІ ПРАЦЮЮЧИХ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Директор підприємства

3.1.1. Здійснює загальне керівництво роботою по створенню і забезпеченню здорових і безпечних умов праці по підрозділах підприємства, несе за це особисту відповідальність. Контролює роботу відділів та службу охорони праці.

3.1.2. Створює відповідну службу підприємства і призначає посадових осіб, що забезпечують рішення конкретних питань охорони праці, затверджує Інструкції з їхніми обов'язками, правами, відповідальністю за виконання покладених на них функцій.

3.1.3. Організує розробку комплексних планів поліпшення умов охорони праці і затверджує їх після розгляду у встановленому порядку. Передбачає для

реалізації цих планів необхідні матеріально-технічні і фінансові ресурси. Організує контроль за своєчасністю і повнотою здійснення запланованих заходів.

3.1.4. Забезпечує організацію постійного контролю за дотриманням робітниками технологічних процесів, правил безпечної експлуатації устаткування й інших засобів виробництва; використанням засобів індивідуального і колективного захисту; виконанням робіт відповідно до вимог охорон праці.

3.1.5. Забезпечує дотримання робітниками підприємства законодавства про працю, стандартів, правил і норм безпеки, а також виконання розпоряджень контролюючих органів.

3.1.6. Вживає заходів по підвищенню відповідальності посадових осіб і спеціалістів за дотримання законодавства, правил і норм безпеки, трудової дисципліни, за своєчасне виконання намічених заходів щодо охорони праці.

3.1.7. Контролює роботу служби охорони праці.

3.1.8. Здійснює загальне керівництво організацією і проведенням навчання персоналу безпечним методам роботи відповідно до вимог чинних керівних документів.

3.1.9. Розглядає (не рідше одного разу в квартал) на нараді спеціалістів і посадових осіб питання стану умов праці в підрозділах, заслуховує інформацію керівників про проведення ними роботи з поліпшення охорони й умов праці, про хід виконання комплексного плану поліпшення охорони й умов праці і колективного договору з прийняттям відповідних рішень.

3.1.10. Забезпечує проведення попередніх і періодичних медичних оглядів робітників відповідно до встановленого порядку, проведення необхідних лікувально-профілактичних заходів.

3.1.11. Забезпечує проведення лабораторних досліджень умов праці, атестації робочих місць на відповідність нормативним актам по охороні праці, приймає по їхніх результатах заходи щодо усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих чинників.

3.1.12. Забезпечує розробку і затверджує положення Інструкції, інші нормативні акти по охороні праці, що діють в межах підприємства, встановлює правила виконання робіт на території підприємства, на робочих місцях згідно державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці і забезпечує працівників нормативними актами про охорону праці.

3.1.13. Забезпечує своєчасне і об'єктивне розслідування нещасних випадків на виробництві, профзахворювань, отруєнь, аварій, пожеж, відповідає за правильне і своєчасне розслідування і виконання заходів, зазначених в актах розслідування. Бере участь у розслідуванні групових нещасних випадків із смертельним наслідком, та в розробці заходів щодо їхнього попередження.

3.1.14. Організує виконання приписів, наказів та розпоряджень контролюючих органів щодо усунення причин нещасних випадків, профзахворювань і аварій.

3.1.15. Затверджує склад комісії з перевірки знань із питань охорони праці працівників Інституту.

3.1.16. Організує контроль за освоєнням і використанням по призначенню коштів, що виділяються на охорону праці.

3.1.17. Організує пропаганду безпечних методів праці і співробітництво з працівниками із охорони праці.

3.2. Головний бухгалтер

3.2.1. Здійснює витрати й облік коштів на виконання заходів, передбачених колективним договором, комплексним планом поліпшення умов праці, і санітарно-оздоровчих заходів.

3.2.2. Контролює правильність і своєчасність виплати штрафів за виробничі нещасні випадки і компенсації потерпілим.

3.3. Фахівець, відповідальний за охорону праці.

3.3.1. Організує правильність прийому, звільнення і переведення на іншу роботу робітників та службовців відповідно до законодавства і встановленого на підприємстві розпорядку.

3.3.2. Забезпечує розробку і виконання заходів щодо зміцнення трудової і виробничої дисципліни, посилення контролю за дотриманням правил внутрішнього розпорядку.

3.3.3. Організує контроль за дотриманням режиму робочого часу і часу відпочинку, правил внутрішнього трудового розпорядку, використання праці жінок і підлітків.

3.3.4. Забезпечує ознайомлення призначених на посаду спеціалістів із їхніми посадовими інструкціями, а також наказами, виконання яких входить у їхні обов'язки.

3.3.5. Організує розробку заходів щодо підготування кадрів і підвищенню кваліфікації робітників і службовців.

3.3.6. Бере участь у розробці відповідних розділів комплексних планів поліпшення умов праці і колективних договорів. Організує і здійснює контроль за їхнім дотриманням.

3.3.7. Бере участь у роботі постійно діючої комісії з питань охорони праці на підприємстві. Не рідше одного разу в квартал вибірково перевіряє стан умов праці в структурних підрозділах підприємства. Вживає заходів по усуненню виявлених недоліків.

3.3.8. Організує і керує роботами по створенню і забезпеченню безпечних умов праці в підрозділах.

3.3.9. Контролює виконання робіт із створення і забезпечення безпечних і здорових умов праці в підрозділах підприємства.

3.3.10. Бере участь в упорядкуванні разом із керівниками структурних підрозділів підприємства комплексних заходів щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці і виробничої санітарії, підвищенню існуючого рівня охорони праці, а також розділу «Охорони праці» у колективному договорі.

3.3.11. Проводить для робітників вступний інструктаж з питань охорони праці.

3.3.12. Організує забезпечення працюючих необхідною кількістю правил, положень і інших нормативних документів, що визначають вимоги безпеки й охорони праці на виробництві.

3.3.13. Бере участь у роботі комісії з атестації робочих місць підприємства на відповідальність їх вимогам охорони праці.

3.3.14. Веде облік і аналіз нещасних випадків, профзахворювань і аварій, а також шкоди, яка заподіюється ними.

3.3.15. Організує підготування і розсилання статистичних звітів підприємства з питань охорони праці.

3.3.16. Бере участь у розробці перспективних і поточних планів роботи служби охорони праці.

3.3.17. Організує навчання і перевірку знань із питань охорони праці робітників підприємства.

3.3.18. Бере участь у роботі комісії з розслідування нещасних випадків, профзахворювань і аварій, бере участь у розробці і контролює виконання заходів щодо усунення причин цих подій.

3.3.19. Бере участь у:

- роботі комісії з питань охорони праці;
- розробці положень, інструкцій, інших документів по охороні праці, що діють в межах підприємства.

3.3.20. надає методичну допомогу керівникам структурних підрозділів підприємства з питань охорони праці.

3.3.21. Розглядає факти наявності виробничих ситуацій, небезпечних для життя і здоров'я працюючих.

3.3.22. Контролює:

- дотримання чинного законодавства, міжгалузевих, галузевих і інших нормативних актів, дотримання робітниками інструкції у частині охорони праці;
- виконання розпоряджень органів державного нагляду, пропозицій уповноважених трудових колективів із питань охорони праці, використання за призначенням засобів виділених на охорону праці;
- відповідність нормативним актам по охороні праці устаткування, технологічних процесів, засобів протиаварійного, колективного й індивідуального захисту працюючих;
- наявність технологічної документації на робочих місцях;
- своєчасне проведення навчання, інструктажів і перевірок знань працюючих із питань охорони праці, а також дотримання вимог безпеки при виконанні робіт;
- забезпечення працюючих засобами індивідуального захисту, м'якими засобами, санітарно-побутовими приміщеннями;
- правильність використання праці неповнолітніх, жінок і інвалідів відповідно до чинного законодавства;
- проходження попередніх (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів робітників визначених

категорій; проходження щорічних обов'язкових медичних оглядів осіб у віці до 21 року;

- виконання заходів, наказів, розпоряджень з питань охорони праці, а також заходів щодо усунення причин нещасних випадків і аварій, відзначених в актах розслідування.

3.3.23. Здійснює зв'язок із медичними установами, науковими і іншими організаціями з питань охорони праці, організує впровадження їхніх рекомендацій.

3.4. Завідуючий відділом

3.4.1. Здійснює керівництво виробничо-господарською діяльністю відділу, організує і забезпечує безпечне ведення робіт.

3.4.2. Проводить профілактичну роботу по забезпеченню дотримання вимог законодавства і нормативних документів по охороні праці.

3.4.3. Забезпечує безпечні і здорові умови праці і впроваджує сучасні засоби охорони праці, а також заходів щодо охорони праці, передбачених розпорядженнями, актами, наказами.

3.4.4. Розробляє заходи до комплексного плану поліпшення умов праці, і санітарно-оздоровчих заходів, а також колективного договору. Забезпечує своєчасне їх виконання.

3.4.5. Забезпечує проведення навчання, інструктажу і перевірки знань робітників, а також проходження ними періодичних медичних оглядів.

3.4.6. Забезпечує допуск до самостійної роботи працівниками тільки після знань ними правил, норм і інструкцій з охорони праці у встановленому порядку.

3.4.7. Проводить своєчасне розслідування і облік нещасних випадків у цеху відповідно до чинного Положення.

3.4.8. Забезпечує розробку і своєчасний перегляд інструкцій з охорони праці, передбачених переліком інструкцій з охорони праці працюючих у відділі.

3.4.9. Бере участь в комплексних і цільових обстеженнях стану охорони праці у відділі.

3.4.10. Аналізує порушення правил і норм по охороні праці, які мали місце у відділі й організує розробку і виконання заходів, спрямованих на їхнє попередження.

3.4.11. Бере участь у нарадах керівників, спеціалістів на яких аналізуються причини нещасних випадків і порушення правил і норм охорони праці, які мали місце.

3.4.12. Організує паспортизацію й атестацію робочих місць у відділі.

3.4.13. Організує пропаганду безпечних методів праці і забезпечення робочих місць знаками безпеки, плакатами, пам'ятками і засобами пожежогасіння (вогнегасниками, пожежним устаткуванням, інструментом і інвентарем).

3.4.14. Організує перевірку відповідності чинного технологічного устаткування, процесів, засобів захисту працюючих вимогам правил і норм з охорони праці.

4. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА РОБІТНИКА У ВІДНОШЕННІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1. Закон України «Про охорону праці» (ст.13) визначає обов'язки робітника щодо виконання вимог нормативних актів про охорону праці, як-от:

а) знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці, правила поведінки з устаткуванням і іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного і індивідуального захисту;

б) дотримуватися обов'язків щодо охорони праці, які передбачені колективним договором (угодою, трудовим договором), і правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;

с) проходити у встановленому порядку попередні і періодичні медичні договори;

д) співпрацювати з власником підприємства в справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, у частині виконання заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, що створює загрозу життю оточуючих людей і навколишньому середовищу, оповістити про небезпеку свого безпосереднього керівника або іншу посадову особу.

4.2. Перед початком зміни робітник повинен провести огляд свого робочого місця, звернути увагу на:

а) справність устаткування, пристосувань, інструмента і приладів;

б) наявність і справність захисних пристосувань засобів індивідуального захисту.

4.3. При виявленні під час огляду недоліків робітник повинен доповісти про них начальнику і за його вказівкою взяти участь в усуненні цих недоліків.

4.4. У процесі роботи повинен утримувати в чистоті своє робоче місце, використовувати засоби захисту і пристосування, що забезпечують безпеку праці.

4.5. Використовувати в процесі роботи безпечні прийоми праці. При цьому виконувати усі вимоги інструкцій з охорони праці.

4.6. У процесі роботи звертати увагу на поведінку робітників. У випадку замічених порушень нагадувати їм про необхідність використанні безпечних прийомів праці, виконання вимог охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки.

4.7. Повідомляти начальнику про усі випадки травм, отруєнь, опіків, отриманих особисто або іншими робітниками, а також про загорання матеріалу і т.д.

4.8. Відповідно до інструкції з ліквідації аварійних ситуацій приймати необхідні заходи для обмеження розвитку аварійної ситуації, що виникла, або її ліквідації. Надавати першу допомогу потерпілому, одночасно вживати заходів по виклику швидкої допомоги, відповідних служб або пожежної охорони.

4.9. Законом України «Про охорону праці» (ст.7) визначаються права робітників на охорону праці під час роботи на підприємстві.

4.9.1. Робітник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація небезпечна для його життя або здоров'я, а також для оточуючих його людей і навколишнього середовища. Факт наявності такої

ситуації підтверджується фахівцем з охорони праці підприємства або за участі уповноваженого трудового колективу, а у випадку виникнення конфлікту відповідним органом Держнаглядохоронпраці за участю уповноваженого трудового колективу. За період простою з цих причин (не з вини робітника) за робітником зберігається середній заробіток.

4.9.2. Робітник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо власник не виконує законодавство про охорону праці, умови колективного договору по цих питаннях. У цьому випадку робітнику виплачується вихідна допомога у розмірі, передбаченому колективним договором або в розмірі не менше 3-х місячного заробітку.

4.9.3. Робітників, які за станом здоров'я потребують переведення на легшу роботу, власник зобов'язаний відповідно до медичного висновку та за їхньою згодою, перевести на таку роботу тимчасово або без обмеження термінів. Оплата праці при переведення робітників за станом здоров'я на легшу нижчеоплачувану роботу або виплати їм допомоги по спеціальному страхуванню проводиться відповідно до чинного законодавства.

4.9.4. На час припинення експлуатації підприємства, окремого виробництва або устаткування органом державного нагляду, або службою охорони праці за робітником зберігається місце роботи і середня заробітна плата.

4.10. Робітник має право у випадку обрання його уповноваженим трудового колективу з питань охорони праці здійснювати громадський контроль з питань охорони праці:

- у випадку обрання робітника членом або головою комісії з питань охорони праці, він має право здійснювати контроль за дотриманням вимог законодавства з питань охорони праці безпосередньо на робочих місцях, забезпечення працюючих засобами колективного і індивідуального захисту, засобами, що мають і знешкоджують і т.п.; ознайомлюватися з матеріалами з питань охорони праці, аналізувати стан умов праці на підприємстві з погляду його безпеки, контролювати виконання відповідних заходів, передбачених колективним договором;

- вільного доступу на всі ділянки виробництва й обговорення з працюючими питань охорони праці.

Розроблено:

Заступник директора з наукових питань
к.х.н.

Провідний інженер з охорони праці

М.С.Шаранда

М.П. Корепанов